

Politická participácia mládeže pohľadom študentov politológie

Anna Polačková

Katedra politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, Prešov

Views of students of political sciences on political participation of youth.

The presented paper deals with the issue of political and civil participation of youth as a unity of its two specific forms. The paper predominately focuses on grouping of young people in youth organizations. It describes youth political organizations as a subcategory of youth organizations, their fundamental functions as well as it analyzes youth political organizations in Slovakia, in particular. Subsequently, the acquired theoretical data are confronted with the findings of the survey uncovering the views of students of political sciences on youth political organizations while their high interest in the political sphere was expected. Based on the analysis of the survey findings, it is obvious that even if students are not very interested in these organizations, they criticize their ineffective activity and expect greater propagation of their work as well as a greater activity towards their sympathizers.

Key words: Youth, Participation, Civil Participation, Political Participation, Youth Organization, Youth Political Organization, Slovakia

Politická participácia mládeže pohľadom študentov politológie. Predložený príspevok rozvíja problematiku politickej a občianskej participácie mládeže ako jednotu jej dvoch špecifických foriem. Zameriava sa predovšetkým na oblasť združovania sa mladých ľudí v mládežníckych združeniach. Osobitne si všima mládežnícke politické organizácie ako subkategóriu mládežníckych organizácií, ich primárne funkcie a zároveň analyzuje konkrétne mládežnícke organizácie politických strán na Slovensku. Získané teoretické poznatky sú následne konfrontované s výsledkami prieskumu zameraného na zistenie postojov študentov politológie, u ktorých sa predpokladá vysoký stupeň záujmu o politickú sféru, k mládežníckym politickým organizáciám. Z analýz výsledkov prieskumu je znateľné, že aj keď sa študenti o politické organizácie mládeže prílišne nezaujímajú, kritizujú ich neefektívne pôsobenie, očakávajú od nich väčšiu propagáciu svojej činnosti, ako aj zvýšenie aktivity smerom k svojim sympatizantom.

Kľúčové slová: mládež, občianska participácia, politická participácia, mládežnícke združenia, mládežnícke politické organizácie, Slovensko

Úvod

Mládež, špecifická skupina spoločnosti, je eventuálnym nositeľom nielen našej budúcnosti, ale aj reálnym subjektom existujúcej prítomnosti. Význačnosť poslania mladej generácie spočíva v napĺňaní a realizovaní hlavných cieľov, ktoré sú potrebné pre fungovanie i napredovanie každej pluralitnej demokratickej society. Demokracia, ako aj samotná kvalita nášho bytia nie je jednorazovým cieľom, ale permanentným procesom založeným na aktívnej účasti občanov. Podmienky na plnohodnotné prejavovanie participácie sa však v našej

spoločnosti kreujú iba posledné dve desaťročia. Práve mládež bola aktívnou spoločenskou silou, ktorá pomohla zvrhnúť vtedajší komunistický režim, pretože neumožňoval naplnenie hlavnej podstaty politickej a občianskej participácie.

Skúmanie problematiky participácie mládeže na politickom živote považujeme za význačné jednak na základe vyššie uvedených skutočností, ale tiež z dôvodu paradoxnej situácie, ktorá nastala po páde totalitného systému. V súčasnej rozvíjajúcej sa demokracii kde sú relatívne vhodné podmienky na to, aby sa aktívna účasť občanov plnohodnotne prejavila, dochádza k vzniku demokratického deficitu, príčinu ktorého možno hľadať už nielen v štáte, ale i v samotných občanoch.

Na jednej strane si štát dostatočne neuvedomuje, aký významný zdroj kreativity a potenciál politického vplyvu predstavuje dnešná mladá generácia, na strane druhej mládežnícke subjekty si nie sú vedomé toho, že takéto vnímanie verejnosti môže byť odvodené aj od ich nezáujmu podieľať sa na rozhodovacích procesoch v spoločnosti. Nestačí iba o svojich záujmoch a potrebách hovoriť, ale je nutné vedieť preukázať schopnosť tieto požiadavky i adekvátne naplniť.

Jedným zo spôsobov, ktorý umožňuje mladému človeku presadiť svoje individuálne a súčasne rozmanité záujmy je členstvo v mládežníckom združení. Mládežnícke združenia sú špecifické tým, že odrážajú a realizujú potreby mladých ľudí a umožňujú im rozvíjať vzťah a postoj k demokratickému systému prostredníctvom praktickej skúsenosti. Tým, že zvyšujú schopnosť mladých ľudí stať sa aktívnymi občanmi sa stávajú hodnoverným a významným partnerom demokratického štátu. Rôznorodosť mládežníckych združení vyvstáva z rozdielnych záujmov, nakoľko mládež predstavuje heterogénnu skupinu spoločnosti. V centre našej pozornosti je však konkrétny typ mládežníckeho združenia a tým je organizácia politického typu.

Analýzou charakteristických znakov a funkcií sa snažíme vyzdvihnúť dôležitosť politických organizácií mládeže v oblasti politickej participácie, socializácie ale tiež aktivizácie mládeže. Chceme poukázať na to, že aj napriek všeobecnej politickej a občianskej apatii mladých ľudí, existencia mládežníckych politických organizácií naznačuje angažovanosť vybraných skupín mládeže v politickej oblasti. Takto definované skutočnosti nás vedú k realizovaniu prieskumu zameraného na zistenie postojov študentov politológie, u ktorých sa predpokladá vysoký záujem o politickú sféru, k mládežníckym politickým organizáciám. Cieľom prieskumu je zbadáť mieru poznania mládežníckych politických organizácií a analyzovať možné príčiny nezáujmu študentov politológie o členstvo v tomto type organizácie. Vzhľadom na to, že daná problematika nie je dostatočne preskúmaná, naším zámerom je lepšie

porozumieť súvislostiam spojených s politicky orientovanými organizáciami, ale tiež prispieť k rozšíreniu poznatkov o politických organizáciách mládeže.

Občianska a politická participácia mládeže

Mládež bola protagonistom novembrovej revolúcie a pomohla spustiť revolučné zmeny, ktoré nás vzdialili totalite a priblížili k pluralitnej demokracii a trhovej ekonomike (Štát a mládež, 1991). „Vtedajšia študujúca stredoškolská a vysokoškolská mládež pôsobila ako „rozbuška“ uvoľnenia masového občianskeho hnutia nespokojnosti, ktoré vo svojom celku viedlo k rozpadu starých mocenských štruktúr“ (Macháček, 1991, 66). Aj z tohto dôvodu nasledujúci proces obnovy slovenskej spoločnosti bol a je nemysliteľný bez účasti mládeže na realizácii reforiem ekonomického a politického systému. „Svojou účasťou na činnosti štátu sa mladá generácia zaraďuje do procesu modernizačných zmien, ktoré posúvajú zastupiteľskú demokraciu smerom k participačnej demokracii s väčšími možnosťami a nárokmi na zodpovednú angažovanosť občanov“ (Ondrejko, 2003, s. 117).

Ak dokážeme rozoznať, že štát funguje pod úrovňou našich občianskych možností a súčasne chceme, ale i dokážeme vysloviť svoje stanovisko vo všetkých formách občianskej a politickej participácii, sme považovaní za dobrých občanov. „Stať sa „občanom“ sa síce zvyčajne spája s vekom dospelosti, no skutočnými občanmi sa nestávame automaticky tým, že dosiahneme vek 18 rokov“ (Macháček, 2003, s. 12). Ide v prvom rade o zdĺhavý proces počas ktorého mladý človek získava praktické skúsenosti a poznatky o fungovaní spoločnosti i demokratickom občianstve. Rozvoj občianstva u mladých ľudí vyžaduje, aby preukázali svoje predpoklady s občianskou zodpovednosťou reagovať na významné civilizačné výzvy spoločenskej zmeny (demokratizácia, trhová ekonomika, európska integrácia, globalizácia a i.), ktoré dnes stoja pred spoločnosťou a terajšou mladou generáciou. A práve občianska a politická participácia mladých ľudí rozširuje šance na spravodlivé, kompetentné, humánne a protagonistické zvládnutie tejto spoločenskej premeny (Ministerstvo školstva 2001, s. 91).

Participácia mládeže je vo všeobecnosti vnímaná ako „konkrétne účasť mladých ľudí a ich zoskupení (organizácií, iniciatív a sietí) na verejnom rozhodovaní, či už to bude verejné rozhodovanie vzťahujúce sa na mládež alebo verejné rozhodovanie týkajúce sa širších rámcov“ (Kolíková, 2005, s. 9). Merkelová (1995, s. 61) poukazuje na to, že je náležité participáciu mládeže otvoriť: „Musia sa jej dať nové formy jestvujúcej demokracie, pretože existuje veľký rozdiel medzi demokraciou formálnou a prežívanou... Demokracia sa nemôže robiť bez mladých ľudí, a preto je nevyhnutné aby sa práve oni podieľali na rozhodnutiach a rozhodovacích procesoch, pretože prežívaná

demokracia potrebuje takúto angažovanosť. Naša spoločnosť vôbec potrebuje takúto občiansku participáciu na vyriešenie pred nami ležiacich problémov.“

Politika a mládežnícka participácia

Slovenská republika je jednou z najmladších krajín Európskej únie vzhľadom na skutočnosť, že viac ako 35% nášho obyvateľstva tvoria mladí ľudia do 26 rokov. Paradoxom však ostáva, že ak príde na rad riešenie sporných situácií, akoby boli neviditeľní. Ich postoje a názory sú zisťované až medzi poslednými a ich problémy sa tiež neriešia prednostne (Miháliková – Jamrichová – Hanečková, 2005, s. 2). Verejnosť, no osobitne vládnucci predstavitelia štátu, mienku mladých ľudí zľahčujú a neberú ju na vedomie, resp. zohľadňujú ju iba v situácii im vyhovujúcej (napr. počas predvolebnej kampane). Nie sú si ale vedomí toho, že aktívne občianstvo a politická participácia mladých ľudí sa môže efektívne prejavovať nielen v oživení medzigeneračných hodnôt solidarity, no tiež vo vývoji našej spoločnosti. Je nutné, aby sa priepasť a nedôvera medzi mladými ľuďmi a jednotlivými autoritami neprehlbovala ale naopak, sústavne zmenšovala.

Relevantnú odlišnosť chápania participácie v politickom systéme ako skutočnej občianskej a politickej participácie možno lepšie porozumieť ak si všimneme nasledujúce „zvrátenosti“, ktoré sa môžu ukrývať pod týmto pojmom ak sa hovorí o participácii detí a dospelujúcej mládeže:

1. *Participácia ako príkaz* – žiaci/študenti nesú plagáty alebo heslá pri manifestácii alebo demonštrácii nevedomujúc si podstatu svojej činnosti.
2. *Participácia ako dekorácia* – študenti sú na podujatiach bez toho, aby bol na to dôvod (iba ak zaplniť sálu).
3. *Participácia ako alibi* – mladí ľudia sa zúčastňujú zhromaždenia v škole alebo v obci, ale nemajú žiadnu možnosť ovplyvniť jeho priebeh a výsledky.
4. *Participácia ako spoluúčinkovanie* – názor žiakov sa uplatní ak ich zástupca v školskej rade hlasuje pri rozhodovaní spoločne s ostatnými členmi školskej samosprávy (Macháček, 2003, s. 173).

Z naznačených príkladov plynie, že participáciu nemožno chápať iba ako právo zúčastniť sa (ako pasívny pozorovateľ), ale treba ju percipovať ako proces vzniku a vývoja aktívneho občana, jeho aktívnej roly pri utváraní sociálneho prostredia a spoločnosti.

Je zvlášť dôležité, aby mladí ľudia nezískali len primárne znalosti pre úspešné uplatnenie sa v pracovnej oblasti a pre svoju všeobecnú orientáciu v problémoch terajšieho spolužitia v národných či medzinárodných kontextoch, ale aby boli vybavení základnými poznatkami o demokratickom občianstve, dokázali uplatňovať svoje občianske práva a povinnosti, a teda mali istú úroveň občianskej gramotnosti. A práve politika mládeže sa orientuje na poskytnutie balíka príležitostí a skúseností, ku ktorým by mali mať mladí ľudia prístup

v záujme podpory úspešného zvládnutia ich roly účastníkov demokracie (Plávková, 2009, s. 73). Na konferencii o aktívnej participácii mládeže v tejto súvislosti zaznelo: „Kľúčovou výzvou je umožniť mladým ľuďom získať praktické zručnosti potrebné pre aktívne zapojenie sa do občianskych aktivít, aby oni sami ako občania mohli ovplyvňovať svet, v ktorom žijú“ (Konferencia o aktívnej participácii mládeže, 2005, s. 5).

Činnosť mladých ľudí v občianskych združeniach na Slovensku

Sukcesívny proces transformácie politického systému na Slovensku sa explicitne odráža v pluralite mládežníckych združení. Prvotné tendencie pluralizácie mládežníckeho hnutia po novembri 1989 možno veľmi dobre charakterizovať na podklade registrácie mládežníckych združení na úseku Ministerstva vnútra SR, ktoré upravuje zákon č. 83/1990 Zb. z. o združovaní občanov. Oprávnenosť a uzákonenie občianskej participácie mladých ľudí na centrálnej úrovni sa uskutočňuje pomocou koordinačnej činnosti strešnej organizácie občianskych združení detí a mládež v Slovenskej republike, ktorou je Rada mládeže Slovenska. Časť občianskych združení jej pozíciu neuznáva a združuje sa pod inými strešnými organizáciami, akými sú napríklad Snem mládeže Slovenska či Rada detských a mládežníckych organizácií – RADAM.

Dnešné organizácie mládeže vybudované na pluralitných záujmových, náboženských a politických základoch sa nám na Slovensku prezentujú ako pestrá paleta početných subjektov mládežníckej vrstvy občianskej spoločnosti (Macháček, 2001, s. 101). „Z hľadiska občianskeho dozrievania mladých ľudí je takáto pluralita združení mládeže dôležitým predpokladom osvojenia si politickej kultúry“ (Macháček, 2000, s. 27). V každom prípade má terajší mladý človek možnosť slobodne si zvoliť mládežnícke združenie alebo organizáciu, ktorá mu najviac vyhovuje z hľadiska politickej, konfesionalnej či záujmovej orientácie.

Tak ako je rozmanitá orientácia činností občianskych združení obdobne rôznorodá je aj členská základňa i územné pôsobenie združení. V početných prípadoch dokonca dochádza k prelínaniu programových cieľov, k nesúladu medzi proklamovaným obsahom a skutočne realizovanou aktivitou združení. Činnosť mnohých organizácií je prevažne krátkodobá. Pôvodná organizácia sa mnohokrát rozpadne a na ktorej základoch vzniká rad ďalších menších združení.

Paradoxné je, že aj napriek existencii relatívne veľkého množstva rozličných mládežníckych organizácií zaznamenávame nízky záujem mladých ľudí o členstvo v organizáciách, ten neprevyšuje 12% z celkovej populácie mládeže do 26 rokov (Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, 2005, s. 119). Nechť mládeže vstupovať do pevnejšie organizovaných a trvalejších združení, ktoré predstavujú čo i len náznak totalitnej organizovanosti sa

prirôdzene spája s obavami z masovosti, informity a manipulovateľnosti (Ondrejko, 2003, s. 88). Znamená to, že kríza združovania mládeže generácie bola a je psychologickou odozvou na vyžadovanú organizovanosť v podmienkach našej spoločnosti pred rokom 1989. Súčasnú krízu však nemožno ponímať ako úplné odmietanie mládeže združovať sa, ide o akési hľadanie sa v systéme príležitostí, ktoré sa krehujú a oslovujú mladých ľudí.

K uvedeným faktorom neuspokojivého záujmu o občianske združenia možno taktiež zaradiť relatívne slabú informovanosť o aktivitách združení, nízku úroveň propagácie činnosti, nepriaznivé technické, priestorové a finančné podmienky ako aj fakt, že obsahová štruktúra mládežníckych združení dostatočne neprihliada na všetky záujmy a požiadavky mládeže (Ministerstvo školstva SR, 2005, s. 26). Žiada sa tiež uviesť i pohľad z druhej strany. Mnoho mladých ľudí zámerné nevyhľadáva občianske združenia aby v nich uspokojovali svoje potreby ale naopak, očakáva ponuku z ich strany. K občianskym združeniam sa mládež často správa ako spotrebiteľ k službe to značí, že o svojom vstupe do združenia sa rozhoduje na základe toho, či sa jej zdajú ciele a hodnoty danej organizácie dostatočne atraktívne, poprípade si všima výhody, ktoré jej z členstva plynú (Národná správa o participácii mládeže, 2006, s. 19).

Na základe spomenutých nedostatkov by malo byť primárnym záujmom mládežníckych organizácií, ktoré sa snažia dilatovať prípadne zachovať svoju stálu členskú základňu, nielen hľadanie nových impulzov a zdrojov pre aktivizáciu mládeže, ale v prvom rade prispôbovanie obsahu vlastných združení tak, aby zodpovedali záujmom čo najširšieho okruhu mladých ľudí. Zároveň, „aktivity občianskych hnutí a iniciatív musia byť spektakulárne, aby prilákali pozornosť nielen mládež ale aj médií, čím by dostatočne ovplyvnili verejnú mienku“ (Macháček, 2010, s. 22).

Mladí nazerajú na mládežnícke organizácie rôzne. „Jedni ich pokladajú za najvhodnejšie štruktúry pre účel participácie, kým iní v nich nevidia nič atraktívne a myslia si, že existujúce organizácie nespĺňajú ich očakávania“ (Biela kniha o Európskej komisii, 2002, s. 35). Viacerí uvádzajú ako argument svojej apatickosti k združovaniu nedostatok voľného času. Mnohí zase nepovažujú združenie za priestor, kde smú kreatívne tvoriť a osobne sa realizovať. Nájdu sa dokonca aj takí, ktorí výlučne odmietajú združovanie ako spôsob, ktorým sa dá dosiahnuť istý cieľ či uspokojiť svoj záujem alebo potrebu (Macháček, 2008a, s. 26).

Ak sa pokúsime stručne zhrnúť jestvujúce poznatky týkajúce sa organizovanosti mladých ľudí zistíme, že záujem o prácu v občianskych združeníach sa ustálil na úrovni približne 5 – 7% a spoločne s aktivitou mládeže v rozmanitých združeníach sa občianska participácia v dobrovoľnom sektore pohybuje na úrovni 15% (Bodnárová, 2000, s. 11). Pochopiteľne, ide o vskutku nízky percentuálny výsledok. Do tohto percentuálneho výsledku sa však

nezarátavajú tí mladí, ktorí nie sú členmi združení, ale záujem zúčastňovať sa na podujatiach, ktoré združenia usporadúvajú pre verejnosť, majú. Značí to, že „okolo každej organizácie sa postupne začínajú pohybovať aj mladí ľudia, ktorí nie sú jej členmi, ale sa radi zúčastňujú otvorených podujatí a programov, či už pravidelne alebo len občas podľa svojho záujmu“ (Macháček, 2007, s. 4).

Napriek dlhodobej tendencii poklesu účasti mladej generácie v organizovaných formách združenia je na základe vyššie definovaných skutočností zjavné, že záujem zo strany mladých ľudí o činnosť mládežníckych združení do značnej miery pretrváva a nemá charakter komplexného odmietania organizácií ako takých. Je preto podstatné aby sa zintenzívnila motivácia mladých ľudí pôsobiť v občianskych združeniach. Ved' netreba zabúdať na fakt, že „úlohou mládežníckych združení v pluralitných demokraciách nie je iba zaisťovať prístup k niektorým výdobytkom v oblasti voľno-časových záujmových aktivít ale v prvom rade ide o posilňovanie občianskych a politických práv mladých prostredníctvom rozmanitých foriem participácie na občianskom a politickom živote“ (Macháček, 2000, s. 29).

Špecifické znaky vnímania politických aktivít mládežou

Významný vplyv na združovanie mladých ľudí má aj záujem o politické a verejné dianie. „Ak má niekto záujem o politiku, je veľká pravdepodobnosť, že je aj členom nejakého spolku či združenia. A naopak, ak nemá záujem o politiku je veľká pravdepodobnosť, že nebude členom nejakého spolku“ (Macháček, 2000, s. 36). Členstvo a podpora spoločenských organizácií podľa Vráblikovej prináša „začlenenie jednotlivcov do sociálnych sietí a vzťahov, čím sa zvyšuje predpoklad, že môžu byť mobilizovaní k politickej akcii“ (Vrábliková, 2009, s. 876). Reflexia tejto sentencie nás vedie k presvedčeniu, že združovanie občanov má značný vplyv i na formovanie participatívnej politickej kultúry. Záujem o politiku je jedným zo základných ukazovateľov občianskej a politickej participácie a zdá sa, že „relatívne presne odzrkadľuje situáciu a tendencie úrovne politickej a občianskej socializácie medzi mladými ľuďmi“ (Macháček, 2008a, s. 4). Z uvedeného plynie, že záujem o politiku sa dá považovať za výrazný prejav spoločenskej a politickej angažovanosti mladých občanov. Ak túto skutočnosť aplikujeme na slovenské pomery výsledok nie je až taký priaznivý a pozitívny. Dnes sa o politiku a politické udalosti doma i vo svete intenzívne zaujíma iba malá skupina mladých ľudí a istá časť mladých sa o ne nezaujíma skoro vôbec.

Medzinárodný sociologický výskum mládeže vo veku od 15 do 25 rokov – EUYOUPART evidentne ukazuje, že väčšina mládeže v Európskej únii o politiku nejaví záujem. Spomedzi ôsmich sledovaných krajín sa o politiku zaujímajú najviac mladí ľudia v Nemecku (51%), na druhom mieste sa so 43% nachádza Taliansko, tesne za ním sa umiestnilo Rakúsko so 42%. Francúzsko

a Fínsko sa radia vedľa seba s 36% a 35% v uvedenom poradí. V Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Írska (30%), Estónsku (29%) a na Slovensku (28%) sa mladí ľudia zaujímajú o politiku najmenej (Macháček, 2005b, s. 5). Aj na základe tohto nepriaznivého predpokladu môžeme vysloviť záver, že mladá generácia na Slovensku stráca záujem o politické dianie a je čoraz viac skeptická a kritická k tejto problematike. Dá sa dokonca s určitosťou povedať, že občianska a politická apatia slovenskej mládeže intenzívne pôsobí a je stabilne zakorenená v spoločnosti.

Politika sa podľa viacerých mladých ľudí „spája s takými tvrdeniami ako je korupcia, prázdne sľuby“ (Národná správa o participácii mládeže, 2006, s. 16) a mnohí ju definujú pojmami ako neistota, arogancia, nedostatok hodnovernosti, nepriehľadnosť či amorálnosť. Politika čím ďalej tým viac stráca svoj pôvodný význam a „jej chápanie ako spravovanie vecí verejných, ako služby verejnosti je úplne zatlačená do úzadia,“ (Bútorová – Gyárfášová, 2010, s. 461). hodnotí výstižne túto situáciu Gyárfášová. Paušálna nedôvera a kritika voči prevládajúcemu politickému systému a politiky ako takej, môže mať značné riziká pre rozvoj pluralitnej demokracie. Mladí ľudia tým, že sú apatickí, pasívni a nedôverčiví oberajú samých seba o príležitosť aby ju kontrolovali a ovplyvňovali. Kritizujú politiku namiesto toho, aby sa z nej pokúsili svojimi aktívnymi činmi urobiť to, na čo bola a je pôvodne určená.

Napriek tomuto pesimistickému tvrdeniu sa predsa len objavuje, aj keď malá no aktívna skupina mládeže, ktorá sa o politiku intenzívne zaujíma. Zaujatie byť politicky aktívnym, sa v praxi pretavuje do existencie rozmanitých foriem politickej participácie. Mladý dospelý človek sa môže zúčastňovať volebného procesu (na viacerých úrovniach), štrajkovať, zapájať sa do petičných akcií, písať články s politickým obsahom do printových médií a rôznych internetových blogov, môže sa podieľať a súčasne byť aj členom miestnych, regionálnych a celoštátnych štruktúr, smie byť členom žiackych/ študentských parlamentov a pod. Jednou z alternatív, hoci v súčasnosti nie masovo rozšírenou, ktorá umožňuje mladému človeku politicky sa angažovať je členstvo a činnosť v mládežníckych politických organizáciách (Štefančík, 2010a, s. 8).

Mládežnícke politické organizácie

Mládežnícke politické organizácie nie sú novum, majú dlhotrvajúcu tradíciu a jestvujú azda od čias všeobecného volebného práva. Boli a sú súčasťou jednak demokratických, ako aj totalitných systémov. Mnoho politických strán vo svete má svoju mládežnícku sekciu a je tomu tak i u nás. „Väčšina mládežníckych politických organizácií na Slovensku je úzko spätá so svojou materskou politickou stranou, existuje však aj niekoľko ostrovčekov, ktoré sa nazývajú „nezávislými“ a ktoré svojou politikou nekoordinujú so žiadnou stranou“

(Sedlák, 2009). Organizácie politicky angažovanej mládeže fungujú ako samostatné právne subjekty v podobe občianskych združení alebo sú priamou súčasťou organizačnej štruktúry strany, s ktorou sú si ideologicky a hodnotovo najbližšie.

Tento typ občianskeho združenia je určený pre všetkých mladých občanov Slovenskej republiky, ktorí majú záujem prostredníctvom organizácie vstupovať do politického diania. Členom dobrovoľného združenia sa môže stať mladý človek ešte pred dovŕšením plnoletosti, nakoľko spodná hranica členstva je vo väčšine prípadov stanovená 14. alebo 15. rokom života.¹ Maximálny vek sa spravidla stanovuje na 35 rokov, nie je to však pravidlo, keďže niektoré mládežnícke organizácie vekový strop nešpecifikujú.

Politicky orientované mládežnícke združenia plnia viacero strategických funkcií. Jednou z popredných a dá sa povedať, že najdôležitejších úloh je politická socializácia mládeže (Štefančík, 2010b, s. 26). To, že sú organizácie miestom kde má socializácia svoje stále miesto potvrdzuje aj tvrdenie Suchého: „Socializačný proces jednotlivca sa v modernej spoločnosti nerealizuje už iba v rodine. V priebehu vývinu spoločnosti rodina ustupuje zo svojho postavenia a vznikajú nové socializačné polia, usilujúce sa pomôcť jednotlivcovi ľahšie preniknúť do spoločnosti...Osobitnú inštitúciu v tomto poli predstavujú organizácie mládeže“ (Suchý, 2003, s. 11).

V priebehu socializačného procesu sa mladí ľudia menia z možných členov spoločnosti na aktuálnych, z netvorivých na kreatívnych, z pripravovaných na pripravených, zo závislých na autonómnych, z neplnoprávných na plnoprávných členov v zložitej interakcii spoločnosti a mládeže (Suchý, 2003, s. 13). Ak to preniesieme do politickej roviny možno hovoriť, že vo fáze politického procesu sa mladý človek mení z politicky nečinného na politicky aktívneho, z politicky nevedomelého na politicky uvedomelého člena society.

„Cieľom politického vzdelávania ako ťažiskovej činnosti mládežníckych združení je podporovanie vzájomných záujmov, t.j. záujmu mládeže o politiku“ (Macháček, 1992, s. 106). To, že mnoho mladých nejaví záujem o mládežnícke politické organizácie a o politiku vôbec podnecuje členov mládežníckych združení k organizovaniu rôznych atraktívnych programov s cieľom osloviť a upútať čo najširší okruh mladých ľudí. „Sme mladí kreatívni a strana od nás očakáva aby sme vymysleli niečo „cool““ (Piško, 2010), potvrdzuje prístup mládežníckych združení generálny sekretár mládežníckej politickej organizácie Nová generácia pôsobiacej pri SDKÚ-DS Pavol Turčina. Aj z toho dôvodu mládežnícke organizácie usporadúvajú mnohé kultúrne, športové či spoločn-

---

¹ Po dovŕšení 15. roku života sa mladý človek môže stať členom Kresťanskodemokratickej mládeže Slovenska (KDMS), Mládeže Slovenskej národnej strany (MSNS), Mladých liberálov (ML) ako aj členom Novej generácie (NG).

ské podujatia. Organizujú však i značné množstvo seminárov, prednášok, školení, konferencií s cieľom umožniť mladým ľuďom získavať informácie, vymieňať si názory a aktívne ich zapájať do diskusie o aktuálnych otázkach a problémoch spoločnosti.

Pomoc partnerskej strane pri získaní voličských hlasov je ďalšou ústrednou úlohou ku ktorej sa mládežnícke organizácie otvorenie hlásia. Mládežnícke politické združenia teda pôsobia ako mobilizačný a komunikačný prostriedok medzi politikou (v zmysle politických stranických subjektov) a potenciálnymi mladými voličmi. „Služby“ mládežníckych organizácií využívajú politické strany najmä v období pred voľbami, počas predvolebných kampaní. Krošlák sa v tejto súvislosti vyjadruje kriticky a prízvukuje, že úloha mládežníckych politických organizácií sa obmedzuje len na akýsi „obslužný personál počas volieb...a mládežnícke organizácie sa stávajú iba nekonečnou základňou lacnej pracovnej sily“ (Krošlák, 2010, s. 93). Napriek tejto kritike Štefančík (2010b, s. 31) argumentuje, že angažovaná mládež k mobilizácii voličského elektorátu či už ide o voľby parlamentné, prezidentské, regionálne alebo komunálne pristupuje s vysokou mierou zodpovednosti. Dôkazom toho je aktívna práca členov mládežníckych sekcií počas kampaní – lepenie plagátov, rozdávanie letákov, oslovovanie ľudí na ulici a pod.

Pri predvolebnej kampani zohráva dôležitú úlohu i spôsob, akým je volič oslovený. Nakoľko je v súčasnosti upútať mladých ľudí veľmi ťažké, jadro kampaní sa vo výraznej miere presúva na internet. „Práve pri ňom trávajú mladí celé hodiny, a tak je to cesta, ako sa im dostať do zorného poľa,“ uvádza Gyárfášová (in: Zelinka, 2010). „Formou virtuálnej reklamy sa na internete rýchlosťou blesku šíria spoty a informácie podporujúce alebo naopak znevažujúce niektorého z kandidátov, resp. politickú stranu“ (Štefančík, 2010a, s. 29). Z toho možno usúdiť, že internet nielenže poskytuje nevyčerpatel'né kvantum informácii ale tiež výrazným spôsobom zapája a oslovuje mladých ľudí.

Na základe dôležitosti funkcií mládežníckych politických organizácií nasleduje po politickej socializácii a mobilizácii sympatizantov partnerskej strany funkcia rekručná pod ktorou rozumieme vstup jednotlivcov do politického života a ich následnú politickú kariéru (Štefančík, 2010a, s. 68). Cesta z mládežníckej organizácie na výslnie politiky nie je síce ľahká a priama, napriek tomu skúsenosť z mládežníckej politickej organizácie môže mladému politicky aktívnemu človeku pomôcť. Mnohí bývalí členovia mládežníckych organizácií tvrdia, že nadobudli určité vzdelanie v rámci organizácie. Zdá sa, že tí, ktorí zažili takúto skúsenosť sú viac pripravení vykonávať svoju prácu ako náhle začne ich politická kariéra (Hooghe – Stolle – Stouthuysen, 2004, s. 198). Štefančík (2010c, s. 23) na základe svojho výskumu zdôrazňuje, že „členstvo v mládežníckej organizácii síce zvyšuje predpoklad úspešnej politickej kariéry,

ale nejde o pravidlo“. Dochádzame tak k záveru, že mládežnícka politická organizácia môže poskytovať mládežníckym lídrom isté výhody pri budovaní politickej kariéry no nedá sa s úplnou istotou tvrdiť, že im zaručuje aj následný posun do vysokej politiky.

Mládežnícke politické organizácie plnia ešte ďalší rad okrajových funkcií (napr. organizačnú, kontrolnú, funkciu nastoľovania politickej agendy a iné). (Štefančík, 2010, s. 68-78). Naším zámerom nie je precízne opísať každú funkciu týchto organizácií ale skôr upriamiť pozornosť na ich hlavnú úlohu a tou je politická socializácia. Cieľom je poukázať na to, že mládežnícke politické sekcie nie sú len význačným spojovacím článkom medzi politikou (v zmysle stranických subjektov) a mladými ľuďmi, ale že sú aj jedným z kľúčových nástrojov politického vzdelávania. Domnievame sa, že tento druh pomocnej organizácie neslúži iba ako predĺžená a pomocná ruka politických strán ale má tiež významné poslanie pri aktivizácii mladých ľudí a zvyšovaní ich participácie v politickej sfére.

Analýza výsledkov prieskumu

Cieľ prieskumu

Mládežnícke politické organizácie fungujú v politickej oblasti ako dôležitý socializačný prvok, sú nielen komunikačným a mobilizačným prostriedkom, ale aj prostredím, kde sa mladý človek politicky emancipuje, vzdeláva a osvojuje si isté politické hodnoty. Štefančík (2010b, s. 32) dospel k zisteniu, že takto definované skutočnosti sú platné len v prípade členstva v mládežníckych politických sekciách. Akcentuje, že mnoho mladých ľudí o činnosti a pôsobení mládežníckych organizácií vôbec nevie, respektíve sa stretáva s ich aktivitami len sporadicky.

Nakoľko sa mládežnícke politické organizácie vyznačujú angažovanosťou poväčšine politicky aktívnej skupiny mládeže, náš prieskum sme smerovali na zistenie postojov študentov politológie, u ktorých sa predpokladá vysoký stupeň záujmu o politické dianie, k mládežníckym politickým organizáciám.

Ciele prieskumu boli:

- Zistiť úroveň poznania mládežníckych politických organizácií u mladých ľudí s vysokým predpokladom všeobecného záujmu o politické dianie a politiku vôbec.
- Súčasne potvrdiť záujem študentov politológie o politiku a volebný proces.
- Analyzovať vzťah študentov politológie k činnostiam mládežníckych politických organizácií.
- Zbadať záujem študentov politológie o aktivity a členstvo v mládežníckych organizáciách politických strán.

➤ Analyzovať príčiny prípadného nezájmu o členstvo v mládežníckych politických organizáciách.

Prieskum bol zameraný na overenie nasledovných hypotéz:

H 1: Študenti politológie majú mimoriadny záujem o politiku a volebný proces (aktívne sa zúčastňujú volieb na všetkých úrovniach).

H 2: Viac ako polovica skúmaných študentov politológie pozná mládežnícke politické organizácie a má záujem angažovať sa v ich radoch.

H 3 Minimálne jedna tretina respondentov sa zúčastnila konkrétnej aktivity organizovanej mládežníckou politickou organizáciou.

H 4: Väčšina študentov politológie očakáva od mládežníckych organizácií politických strán väčšiu propagáciu svojej činnosti, ako aj zvýšenú aktivitu v súvislosti so získaním nových sympatizantov.

Metodika prieskumu

Charakteristika prieskumnej vzorky a metodika spracovania údajov

Cieľovou skupinou nášho prieskumu boli študenti politológie, vrátane interných a externých doktorandov. Prieskumnú vzorku tvorilo súhrne 62 respondentov vo veku od 18 do 26 rokov, pričom vekový priemer účastníkov bol 22 rokov. Z celkového počtu opýtaných sa na prieskume podieľalo 35 žien a 27 mužov. Ďalší demografický údaj, ktorý nám ponúkol v analýze zaujímavé zistenia, bolo miesto trvalého bydliska. Respondenti neboli rovnomerne zastúpení vo vzťahu k miestu bydliska nakoľko zo sumárneho počtu opýtaných pochádzalo 26 respondentov z obce, ako miesto svojho trvalého bydliska uviedli malé mesto 12 účastníci, 5 boli zo stredne veľkého mesta, väčšie mesto zastupovalo 8 opýtaných a 11 respondentov uviedlo ako miesto svojho trvalého bydliska veľkomesto.

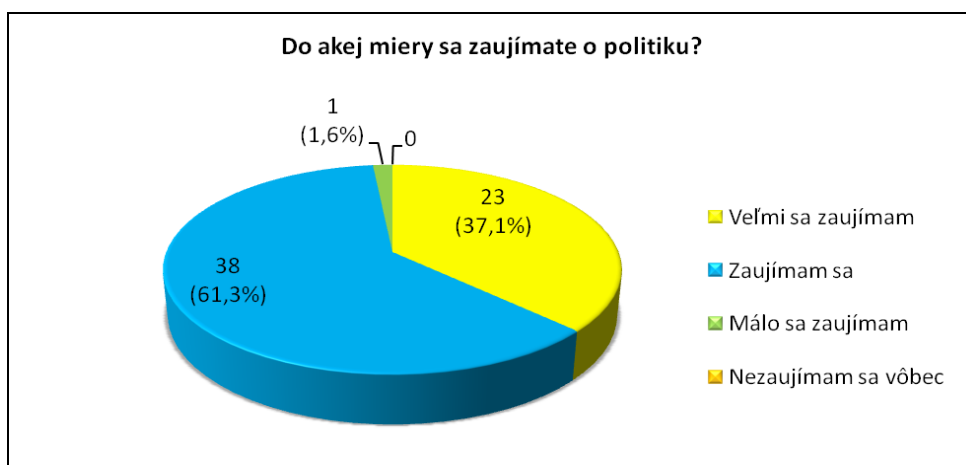
Zber dát sme realizovali pomocou anonymného dotazníka, ktorý bol študentom politológie zaslaný elektronickou formou. Úhrne bolo odoslaných 70 dotazníkov a návratnosť dosiahla úroveň 88,5% (riadne vyplnených dotazníkov sa vrátilo 62). Dotazník pozostával zo 16 otázok (vrátane zistenia pohlavia, veku, miesta trvalého bydliska, študijného programu) pričom 13 otázok bolo uzavretých, 1 poloopená a 2 otvorené. V uzatvorených otázkach si mohli respondenti zvoliť jednu z ponúknutých odpovedí, s ktorou sa najviac stotožňujú. Poloopená otázka poskytla alternatívu výberu, ale i dopísania vlastnej odpovede. Otvorené otázky boli zamerané na zistenie pohlavia, veku, miesta trvalého bydliska a študijného programu. Pri otázkach číslo 6, 9, 10 mali účastníci prieskumu možnosť signovať viacero odpovedí. Vyhodnotenie a štatistické spracovanie údajov sa uskutočnilo dvojakým spôsobom, písomne a prostredníctvom grafov.

Interpretácia výsledkov prieskumu

Záujem o politiku je jedným z dôležitých ukazovateľov miery občianskej a politickej participácie. Dá sa povedať, že čiastočne vyjadruje politickú vyzretosť a pripravenosť mladých občanov podieľať sa na politickom živote a rozhodovacích procesoch v ňom. Ako sme už uviedli, záujem súčasnej mladej generácie o politiku sa nachádza na pomerne nízkej úrovni. Jedným z významných indikátorov, ktorý ovplyvňuje stupeň politickej aktivity je druh vzdelania. Vo všeobecnosti sa očakáva, že záujem o politiku a politické udalosti bude u študentov politológie, práva a verejnej správy o čosi vyšší ako u študentov prírodných vied či odborov s technickým zameraním.

Analýza výsledkov prieskumu (graf č. 1) potvrdila všeobecné očakávania, že študenti politológie sa výrazným spôsobom zaujímajú o politiku. Z celkového počtu 62 opýtaných označilo možnosť „zaujímam sa o politiku“ až 38 respondentov (13 mužov a 25 žien) a 23 študentov (13 mužov a 10 žien) si zvolilo alternatívu „veľmi sa zaujímam“. Iba 1 respondent (muž) sa „málo zaujíma o politiku“. Možnosť „nezaujímam sa vôbec“ neoznačil nikto.

Graf č. 1: **Záujem o politiku**

Zdroj: vlastný prieskum

S vysokou mierou deklarovaného záujmu o politiku ide ruka v ruke aj pravidelné získavanie informácií o politickom dianí. Sledovanie politických udalostí doma i vo svete mladého človeka obohacuje a v nemalej miere mu umožňuje kreovať svoj subjektívny názor a postoj k problematike. V nasledujúcej otázke sme preto skúmali zdroj, z ktorého študenti prevažne získavajú informácie o politickom dianí. Respondenti mohli signovať viacero odpovedí.

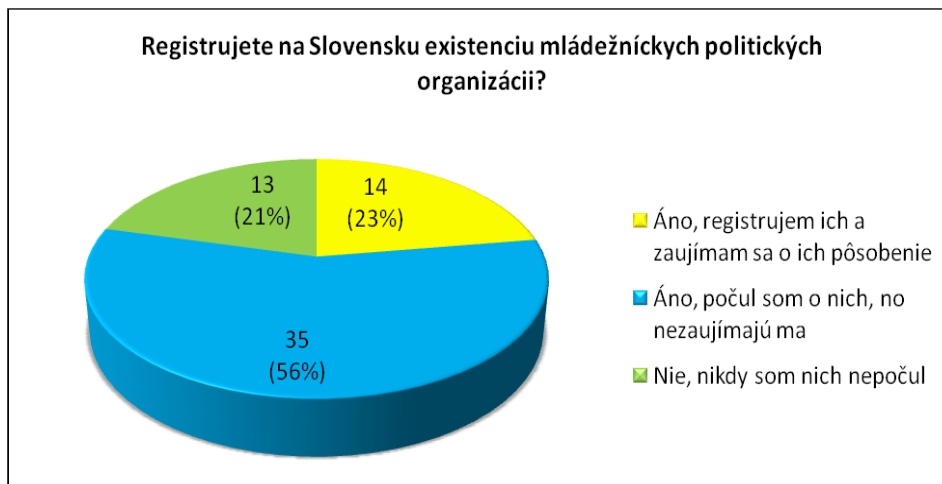
Z výsledkov plynie, že najčastejšie využívaným zdrojom informácií je televízia (54%) a internet (54%). Túto alternatívu označil rovnaký počet respondentov. Na druhom mieste sa s najväčšou frekvenciou vyskytovali printové médiá (37%) za nimi nasledovalo rádio (18%). Od rodičov (8%) a priateľov (6%) získava informácie iba malá skupina opýtaných. Možnosť doplnenia iného zdroja informácií využili 5 respondenti (8%). Odznali pozoruhodné a zároveň rozdielne odpovede: „priamo od obecných a regionálnych poslancov“, „z kníh“, „na základe priameho kontaktu s politikou a aktívnou participáciou na straníckom živote“, ale aj odpovede ako „v pohostinstve“ či „u lekára“.

Výsledky prieskumu dokazujú dominantnosť televízie a internetu ako hlavných zdrojov informácií mladých ľudí. Aj keď je internet oproti televízií neporovnateľne mladším médiom, stáva sa čím ďalej tým viac frekventovaným a vyhľadávaným zdrojom informácií, pretože na rozdiel od televízie ponúka možnosť výberu z neobmedzeného množstva informácií. Užívateľa nestavia do pozície pasívneho diváka, ktorý len informácie prijíma ale naopak, umožňuje mu konať t. j. informácie dopĺňať.

Volebné právo charakteristické svojou všeobecnosťou, rovnosťou, priamosťou a tajným hlasovaním patrí medzi základné politické práva každého občana. A keďže účasť na volebnom procese (volebná participácia) patrí k ďalším dôležitým indikátorom miery občianskej a politickej participácie zaujímalo nás, aký je vzťah študentov politológie k volebnému procesu. Údaje získané z prieskumu dokazujú veľmi priaznivé a pozitívne zistenia. Až 56 respondentov (90%) uviedlo, že sa „vždy zúčastňuje“ na volebnom procese, iba 5 účastníci (8%) vyznačili možnosť „občas sa zúčastňujem“ a ani jeden z opýtaných neoznačil alternatívu „nikdy sa nezúčastňujem“. Odpovede študentov politológie potvrdzujú vysokú volebnú aktivitu a záujem podieľať sa na rozhodovacích procesoch týkajúcich sa budúceho smerovania spoločnosti.

Jedným z fundamentálnych cieľov našej prieskumnej sondy bolo skúmanie znalosti študentov politológie o mládežníckych politických organizáciách (graf č. 2). Paradoxné je, že 35 respondentov (56%) síce počulo o politických organizáciách mládeže no neprejavuje o ne záujem. Ďalšiu skupinu tvoria tí, ktorí registrujú mládežnícke politické organizácie a zároveň sa zaujímajú o ich pôsobenie. Do tejto kategórie spadá iba 14 respondentov (23%), čo je podľa nás nízke počty nakoľko sa predpokladá, že politické organizácie mládeže sa budú vyznačovať angažovanosťou prevažne politicky aktívnej skupiny mládeže, ktorou študenti politológie na základe predchádzajúcich zistení sú. O mládežníckych politických organizáciách nepočulo prekvapivo až 13 respondentov (21%). Keďže zo skupiny ľudí, ktorí nikdy o mládežníckych politických organizáciách nepočuli, pochádzalo až 53,8% z obce, nazdávame sa, že pôsobenie organizácií tohto typu je nedostatočné zvlášť na regionálnej úrovni.

Graf č. 2: Všeobecná znalosť mládežníckych politických organizácií

Zdroj: vlastný prieskum

V nadväznosti na predchádzajúcu otázku sme zisťovali, ktoré konkrétne mládežnícke politické organizácie na Slovensku študenti politológie poznajú. Zo získaných odpovedí vznikla hierarchia ktorá ukazuje, že najznámejšou organizáciou medzi študentmi sú Mladí sociálni demokrati (47%), partnerská organizácia strany Smer – SD. Domnievame sa, že táto skutočnosť môže súvisieť aj s celkovo vysokými preferenciami strany Smer – SD, ktorá sa v ostatných parlamentných voľbách stala suverénnym víťazom so ziskom 34,79% hlasov (Infostat, 2010). Vládnú koalíciu však aj napriek tomuto priaznivému výsledku nedokázala zostaviť.

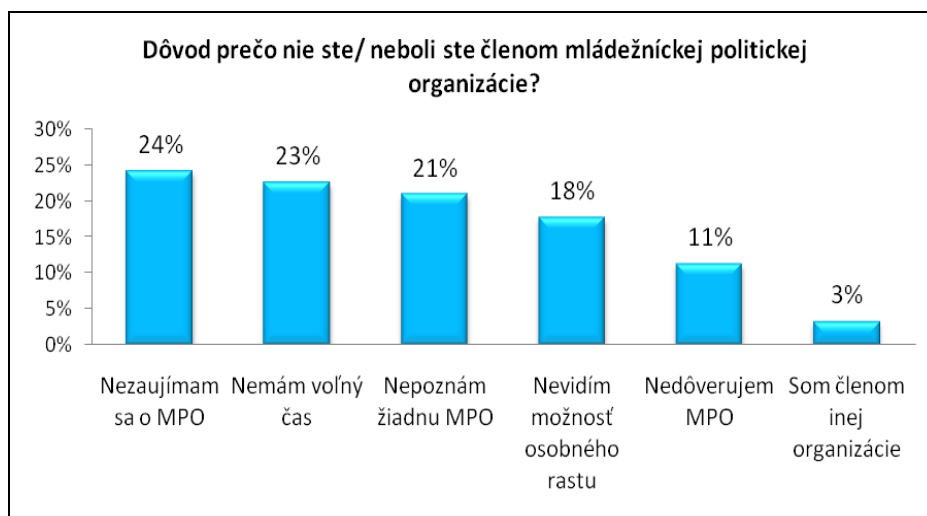
Druhou najznámejšou organizáciou medzi študentmi politológie je Kresťanskodemokratická mládež Slovenska s 39%, po nej nasledujú Mladí liberáli s 29%, Nová generácia s 23%, Demokratické fórum mládeže s 19%. Menej známou organizáciou je Mládež slovenskej národnej strany so 16% a Občiansko-demokratická mládež s 11%. Nikto z opýtaných ale nepoznal organizáciu Via Nova. Istú príčinu možno nájsť v agende danej organizácie – na slovenskej internetovej stránke organizácie Via Nova absentuje slovenská verzia a celý obsah domény je prezentovaný iba v maďarskom jazyku (okrem stanov, ktoré sú dostupné i v slovenskom jazyku). Webový portál organizácie sa tak stáva nefunkčným pre tých, ktorí maďarský jazyk neovládajú. Rovnako to môže spôsobovať aj skutočnosť, že táto organizácia smeruje svoju činnosť a aktivity predovšetkým na juh Slovenska, kde má zrejme najväčší počet sympatizantov. Jedná sa prevažne o maďarskú menšinu, ktorá tvorí v rámci politickej sféry špecifickú skupinu, nakoľko je ako jediná menšina reprezento-

vaná politickou stranou s reálnym vplyvom v politickej praxi. Daný fakt vytvára dojem organizácie s etnickým základom, ktorá by však mala smerovať svoje aktivity do univerzálnejšej, občianskej roviny.

Keďže v predošlej otázke uviedli až 13 respondenti (21%), že o mládežníckych politických organizáciách nikdy nepočuli, na možnosť „nepoznám žiadnu“ aj v tomto prípade odpovedalo identicky 21% respondentov.

V nasledujúcej otázke sme sledovali členstvo študentov politológie v konkrétnych politických organizáciách mládeže. Členstvo potvrdili iba 3 respondenti (4,8%), ide o členov organizácie Kresťanská demokratická mládež Slovenska (muž), Mládež slovenskej národnej strany (muž) a Mladí sociálni demokrati majú medzi skúmanými študentmi jedného člena a je ňou žena. Ostatných 59 študentov (95,2%) nie je/ nebolo členom žiadnej z uvedených mládežníckych politických organizácií. Zistené nízke percento členstva potvrdzuje už existujúcu skutočnosť, že mladí ľudia sú iba vo veľmi obmedzenom počte organizovaní v združeniach či spolkoch. Táto danosť zároveň zrkadlí súčasnú tendenciu postmoderného správania a konania mládeže.

Graf č. 3: Dôvody neangažovanosti v mládežníckych politických organizáciách

Zdroj: vlastný prieskum

Keďže členstvo študentov v mládežníckych politických organizáciách je iba na úrovni 4,8%, bádali sme príčiny takejto nízkej organizovanosti (graf č. 3). Značná časť dopytovaných (24%) uviedla ako príčinu svojej neangažovanosti

všeobecný nezáujem o mládežnícke politické organizácie, pre ďalšiu skupinu (23%) dominuje ako zdôvodnenie nedostatok voľného času. Mnohí (21%) sa odvolávajú, že nepoznajú žiadnu politickú organizáciu mládeže. Iní respondenti (18%) zase tieto organizácie nevnímajú ako eventualitu osobného rastu, dokonca sa našli aj takí (11%), ktorí tomuto druhu organizácie nedôverujú. Členstvo v inej organizácii je argument u zvyšných 3% respondentov.

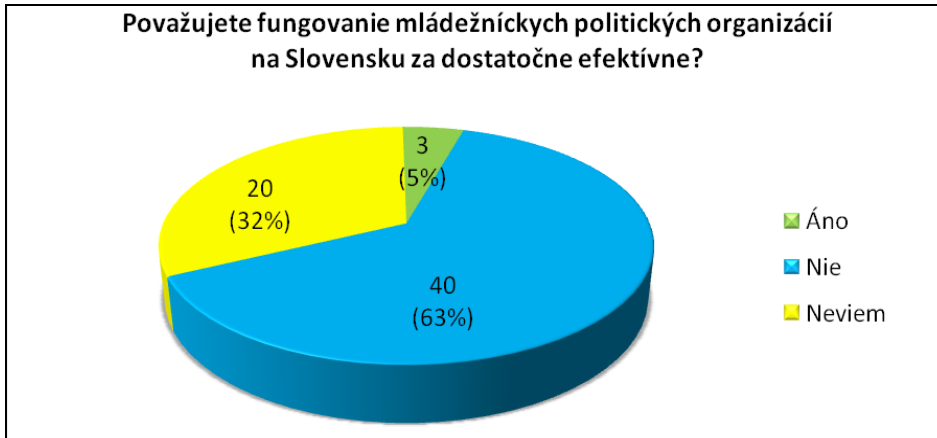
Aj napriek tomu, že 95,2% respondentov nie je členom žiadnej mládežníckej politickej organizácie zaujímalo nás, či majú študenti záujem angažovať sa v politike prostredníctvom politicky orientovanej organizácie. Prekvapujúco, najväčšiu množinu reprezentovali tí, ktorí nevedeli vyjadriť svoj postoj (37%). To, že nevedeli odpovedať neznamená, že takúto alternatívu definitívne vylučujú. Paradoxne, aj keď v predchádzajúcej otázke odzneli negatívne odpovede v súvislosti s politickými organizáciami mládeže („nezaujímam sa“, „nedôverujem im“), v tomto prípade sa až 31% respondentov zhodlo na tom, že by malo záujem angažovať sa v politike prostredníctvom mládežníckej politickej organizácie. Zvyšná tretina opýtaných (32%) konštatovala, že nemá záujem angažovať sa v politike uvedeným spôsobom. Určité rozdielnosti v názoroch študentov sa prejavili aj vo vzťahu k pohlaviu. Ženy (38,2%) preukázali väčší záujem ako muži (21,4%) a naopak, nezáujem angažovať sa prejavilo viac mužov (42,9%) než žien (23,6%). Čo sa týka nerozhodnosti, postrehli sme iba minimálne rozdiely. Na otázku nevedelo odpovedať 35,7% mužov a 38,2% žien.

Realizovanie cieľov mládežníckych politických organizácií sa uskutočňuje prostredníctvom rôznych aktivít, poslaním ktorých je prilákať a vzbudiť záujem mladých ľudí. Keďže sú tieto aktivity určené nielen pre členov organizácie, ale tiež pre širokú verejnosť zisťovali sme, či sa ich niekedy zúčastnili aj študenti politológie. Neočakávane, až 44 respondentov (71%) deklarovalo, že sa nikdy nezúčastnilo žiadnej prednášky, diskusie, kampane ani kultúrneho či športového podujatia, ktoré realizovali politické organizácie mládeže. V súvislosti s touto otázkou iba 11 opýtaných (18%) odpovedalo kladne, možnosť „nepamätám si“ označilo celkovo 7 študentov (11%). Tak v kladných ako i v záporných odpovediach sa prejavili iba veľmi nepatrné rozdiely týkajúce sa pohlavia. Vysoké percento tých študentov, ktorí sa nikdy nezúčastnili žiadnej aktivity organizovanej mládežníckou politickou organizáciou ako aj tých, ktorí si na takéto aktivity nespomínajú, môže byť istým znakom neefektívneho pôsobenia spomínaných organizácií. Na názor ohľadom efektívnosti ich pôsobenia sme sa pýtali i samotných študentov.

Výsledky znázornené v grafe č. 4 ukazujú, že až 40 respondentov (63%) nepokladá fungovanie mládežníckych politických organizácií na Slovensku za dostatočne efektívne. Naopak, spokojnosť s pôsobením týchto organizácií

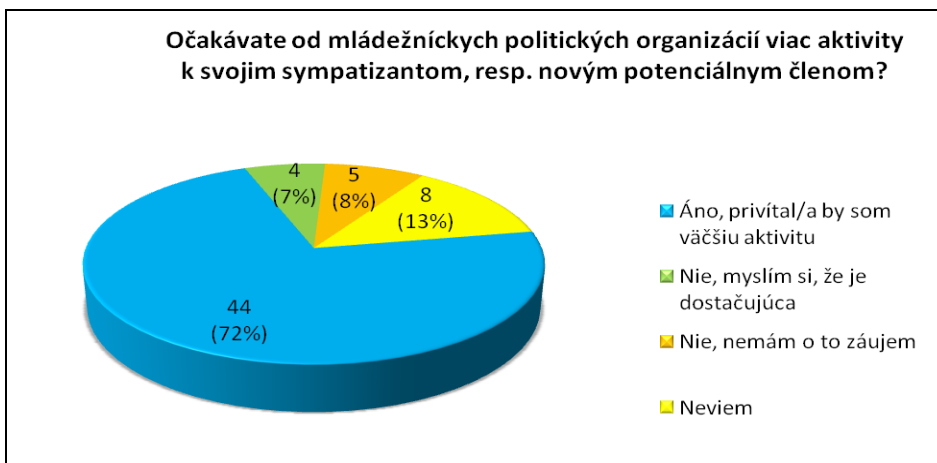
vyjadrili iba 3 študenti, čo predstavuje kriticky nízkych 5%. Na túto otázku nevedela odpovedať až tretina opýtaných (32%).

Graf č. 4: Efektívnosť fungovania mládežníckych politických organizácií

Zdroj: vlastný prieskum

Graf č. 5: Aktivita mládežníckych politických organizácií smerom k svojim sympatizantom

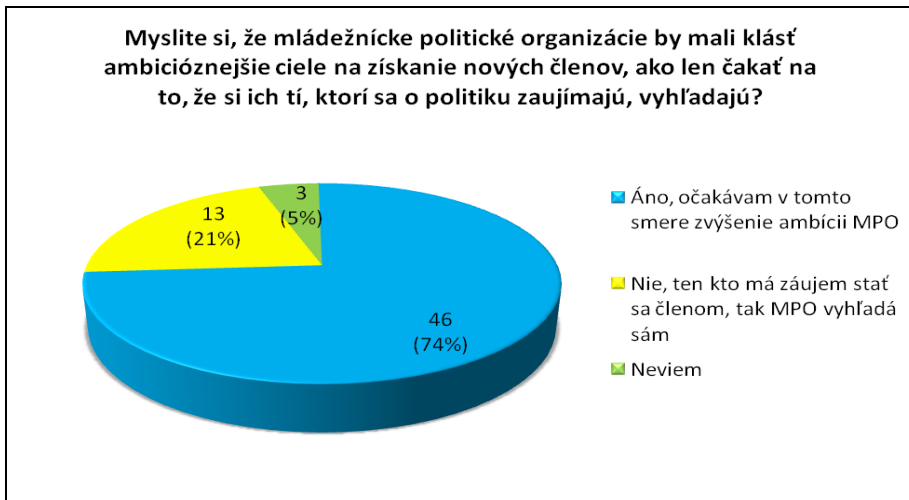
Zdroj: vlastný prieskum

S nespokojnosťou študentov súvisia aj ich následné očakávania týkajúce sa zvýšenia aktivity mládežníckych politických organizácií (graf. č. 5). Na jednej strane sa 24% opýtaných o politicky orientované organizácie nezaujíma, 11%

im nedôveruje, na strane druhej až 72% zo súhrnného počtu respondentov, by privítalo ich väčšiu aktivnosť. Paradoxne, iba malá skupina (7%) je s aktivitami mládežníckych politických organizácií smerovaných k svojim sympatizantom spokojná a len 8% dopytovaných o túto skutočnosť nejaví záujem. Identicky s predchádzajúcou otázkou, je aj v tomto prípade relatívne veľký počet respondentov (13%), ktorí nevedeli zaujať svoje stanovisko.

Mládežnícke politické organizácie čoraz viac presadzujú názor, že im nejde o masové členstvo ale o podporu a motiváciu tých, ktorí sa o politiku (danej materskej strany) aktívne zaujímajú. Bádali sme teda, aké stanovisko zastávajú k tejto otázke študenti politológie. Z údajov obsiahnutých v grafe č. 6 rezultuje, že až 46 skúmaných študentov (74%) sa domnieva, že politické organizácie mládeže by mali klásť ambicióznejšie ciele na získavanie a prilákanie nových členov ako len čakať na to, že si ich tí, ktorí sa o ich pôsobenie intenzívne zaujímajú, vyhľadajú. Podstatne menej – 13 respondentov (21%) obhajuje protikladný úsudok a tvrdí, že ten kto má záujem o členstvo v mládežníckej politickej organizácii bude vynakladať individuálne úsilie na to, aby bol do činnosti tejto organizácie zaangažovaný. Iba 3 respondenti (5%) sa k tejto otázke nevedeli vyjadriť, čo je istým znakom toho, že postoj študentov je k tejto problematike značne vyhranený.

Graf č. 6: Postoje k získavaniu nových členov mládežníckych politických organizácií

Zdroj: vlastný prieskum

Overenie hypotéz

Hypotéza H 1: Potvrdili sa obe časti hypotézy, keďže študenti politológie vyjadrili mimoriadny záujem o politiku i volebný proces (aktívne sa zúčastňujú volieb na všetkých úrovniach).

Hypotéza H 2: Prvá časť hypotézy sa potvrdila, pretože 79% respondentov pozná mládežnícke politické organizácie. Druhú časť sa nepotvrdila, nakoľko len 23% opýtaných študentov sa zaujíma o ich pôsobenie.

Hypotéza H 3: Predpoklad, že minimálne jedna tretina skúmaných študentov sa zúčastnila akcie realizovanej mládežníckou politickou organizáciou sa nám taktiež nepotvrdil, keďže iba kriticky nízke percento (18%) študentov priznalo svoju účasť na spomenutých aktivitách.

Hypotéza H 4: Obe časti hypotézy sa nám v tomto prípade potvrdili, pretože väčšia časť študentov očakáva od politických organizácií mládeže značnú propagáciu svojej činnosti ako aj zvýšenie ambícií v súvislosti so získaním nových sympatizantov.

Záver

Význačnosť a hodnota mládežníckych organizácií pre udržiavanie a posilňovanie demokracie v našej spoločnosti nie je ešte plne uznávaná. Pravdou je, že dnešné mládežnícke organizácie nie sú dostatočne schopné prilákať a osloviť mladých ľudí, dôkazom čoho je veľmi nízke percento tých, ktorí sú členmi nejakej organizácie. Príčinou sa zdá byť nielen prílišná individualizácia mládeže ale tiež nedôvera od ktorej sa odvíja následný nezáujem o tieto organizácie a účasť na verejnom živote. Je preto v záujme spoločnosti vstúpiť mladým ľuďom potrebu angažovanosti už od útleho veku.

Z výsledkov prieskumu, ktorý bol realizovaný medzi študentmi politológie, nevyplývajú pozitívne zistenia. Študenti síce vnímajú pôsobenie mládežníckych politických organizácií (aj keď 21% opýtaných ich vôbec nepozná) no záujem o ne prejavuje iba malá skupina respondentov. Kontrastne však vyznieva skutočnosť, že aj keď sa študenti o mládežnícke politické organizácie prílišne nezaujímajú, kritizujú ich neefektívne pôsobenie, očakávajú od nich väčšiu propagáciu svojej činnosti ako i zvýšenie aktivity smerom k svojim sympatizantom. Mladí ľudia napriek tomu, že sú skeptickí voči politickým organizáciám mládeže možnosť zúčastňovať sa na ich aktivitách a činnostiach natrvalo nevylučujú.

Medzi príčiny kriticky nízkeho záujmu o mládežnícke politické organizácie možno označiť „neviditeľnosť“ prípadne slabý dopad týchto organizácií na bežný život mladých ľudí. Zdá sa, že tieto organizácie obdobne ako ich partnerské stranické subjekty agitujú príliš narcisticky, iba za sebauspokojenie.

Spomínané organizácie by sa nemali orientovať iba na potreby, ktoré sú pre ne špecificky využiteľné ale mali by sa viac zameriavať na potreby a požiadavky mladých ľudí. Je nutné aby mládežnícke politické organizácie zefektívnili svoje pôsobenie a uskutočňovali aktivity smerujúce viac do regiónov, tykajúce sa vybraných lokálnych záležitosti, miesto aktivít všeobecne celoštátneho charakteru, ktoré pôsobia neosobne a nezaangažovane.

Keďže mládežnícke organizácie politického typu predstavujú alternatívnu štruktúru prostredníctvom ktorej sa realizuje nielen neformálne vzdelávanie (mimo oficiálnych inštitúcií), ale tiež podporuje a umožňuje sa účasť na demokratickom živote spoločnosti, zvýšená pozornosť venovaná týmto organizáciám by mala prichádzať aj zo strany štátu, napríklad z ministerstva školstva. To by malo hľadať a zároveň predkladať riešenia adekvátne pre stabilné fungovanie mládežníckych politických organizácií v našej spoločnosti (bez ohľadu na to, či ide o organizácie naklonené koalíčným alebo opozičným stranám).

S nedostatočnou znalosťou mládežníckych politických organizácií taktiež úzko súvisí aj slabá informovanosť. Dnešná mládež nejaví záujem o mládežnícke politické organizácie lebo o nich nemá náležité informácie no tie nezískava, pretože sa nezaujíma všeobecne o oblasť politiky. Ide teda o akýsi špecifický kolobeh. Dôkazom tejto skutočnosti je, že aj keď súčasná mládež trávi väčšinou svojho času na internete, webové portály jednak politických strán ako aj ich mládežníckych organizácií patria medzi mladými užívateľmi internetu k najmenej navštevovaným a vyhľadávaným. Pravdepodobnosť, že sa mladí začnú výraznejšie zaujímať o pôsobenie a aktivity politických organizácií mládeže je bez podpory záujmu zo strany týchto organizácií alebo ich partnerských politických subjektov nízka. Proti podnetu zo strany menovaných subjektov hovorí doterajšia skúsenosť s ich pôsobnosť, nakoľko svoju pozornosť obracali a obracajú na špecifický okruh mládeže a nie na mládež ako takú.

Štúdium mládežníckych straníckych organizácií umožňuje riešiť tiež všeobecnejšie záležitosti týkajúce sa politickej a volebnej participácie. Vysoká volebná účasť predstavuje formu aktívnej participácie a akejsi reakcie na uskutočňovanú politiku. Podmienky pre plnohodnotné prejavenie demokratickej voľby sa v našej pluralitnej spoločnosti formujú iba posledné dve desaťročia. No „po eufórii z pádu železnej opony a prepadnutí ilúzií, že si občania naozaj volia svojich najlepších zástupcov, sa karta obrátila a stále väčšia časť občanov slobodné voľby ignoruje“ (Katuninec – Zálešák, 2006, s. 26). O možnosť zúčastniť sa na volebnom procese nejavia záujem predovšetkým mladí ľudia, ktorí dnes inklinujú menej k voľbám než inklinoval jej starší náprotivok pred pár desaťročiami. Ak tento nepriaznivý trend paralelne preniesieme na problematiku politickej participácie dochádzame

k záveru, že ak v súčasnosti mladí ľudia nejavia záujem o politickú a občiansku sféru je veľmi pravdepodobné, že i v budúcnosti bude veľmi zložitá vzbudiť u mladej generácie záujem o oblasť občianskeho a politického života. Ak ponecháme túto neželateľnú tendenciu bez zmeny, bez verejnej intervencie v oblasti politickej participácie a občianskej výchovy mládeže, tak reprezentatívna demokracia bude odkázaná iba na pomoc a podporu starších generácií.

LITERATÚRA

Printové zdroje

- Bútorová, Z. – Gyárfášová, O. 2010. Občianska participácia: trendy, problémy, súvislosti. In: *Sociológia*, ISSN 0049-1225, 2010, roč. 42, č. 5.
- Katuninec, M. – Zálešák, T. 2006. *Rub a líce demokracie*. Zborník z konferencie uskutočnenej v Trnave 8. novembra 2006. Trnava : FF TU, 2006.
- Kolíková, M. a kol. 2005. *Mládežnícka participácia na Slovensku - súvislosti, príklady, nástroje*. Bratislava : Rada mládeže Slovenska, 2005.
- Konferencia o aktívnej participácii mládeže*. 2005. Zborník. Bratislava : Iuventa, 2005.
- Krošlák, S. 2010. Recenzia: Štefančík, R. 2010. Politické mládežnícke organizácie na Slovensku. In: *Slovenská politologická revue*, 2010, roč. 10, č. 4.
- Macháček, L. 1992. *Mládežnícke organizácie a práca s mládežou v Európe*. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV sekcia mládeže SLYICA, 1992.
- Macháček, L. 1996. *Občianska participácia a mládež*. Bratislava : Sociologický ústav SAV.
- Macháček, L. 2001. Občiansky potenciál a formovanie mládežníckej politiky na Slovensku. In: Macháček, L. 2001. *Mládež, práca, budúcnosť Európy*. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAS, sekcia mládeže.
- Macháček, L. 2003. *Generačný problém ako spoločný problém generácií*. Bratislava-Trnava : SSS pri SAV sekcia mládež a SPP pri SAV sekcia pedagogickej sociológie.
- Macháček, L. 2005. *Participácia študentov na samospráve stredných a vysokých škôl Slovenska* (sociologický výskum). Bratislava: Iuventa.
- Macháček, L. 2005. *Politická participácia mladých ľudí v Európe : záverečná správa z výskumu EUYOUNPART*. Trnava : CERY, FF UCM.
- Macháček, L. 2008. *Občiansky deficit mládeže. Politická a občianska participácia študentov na Slovensku*. Bratislava : Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže. Katedra politológie FF UCM.
- Macháček, L. 2008. *Úvod do politickej sociológie mládeže*. Trnava : Katedra politológie FF UCM.
- Macháček, L. 2010. *Občianska participácia a volebné správanie študentov na Slovensku*. Voľby do Európskeho parlamentu v roku 2009. Trnava : Katedra politológie FF UCM.
- Merkel, A. 1995. Mládežnícka politika v čase spoločenských zmien. In: MACHÁČEK, L. 1995. *Individualizácia mládeže a modernizácia spoločnosti*. Bratislava : Sociologický ústav SAV.

- Miháliková, J. – Jamrichová, J. – Hanečková, M. 2005. *Čítanka pre samosprávy. Mládežnícka politika na miestnej úrovni*. Bratislava: Iuventa.
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2001. *Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007*. Bratislava: Iuventa.
- Ondrejko, P. 2003. *Základy sociológie mládeže* (Mládež v zrkadle sociológie výchovy a mládeže). Nitra : Fakulta sociálnych vied UKF.
- Plávková, O. 2009. Problémy sociálnej integrácie vysokoškolskej mládeže na Slovensku v kontexte priorit Európskeho rámca mládežníckej politiky a stratégie EÚ pre mládež. In: *Medzinárodné vzťahy*, 2009, roč. 7, č. 2.
- Suchý, J. 2003. Mládež v modernej spoločnosti. O problémoch socializácie dnešnej mládeže. In: Macháček, L. 2003. *Generačný problém ako spoločenský problém generácií*. Bratislava-Trnava : SSS pri SAV sekcia mládež a SPP pri SAV sekcia pedagogickej sociológie.
- Štát a mládež v pluralitnej demokracii*. 1991. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV, sekcia mládež.
- Štefančík, R. 2010. *Politické mládežnícke organizácie na Slovensku*. Bratislava : Iuventa.
- Štefančík, R. 2010. Úloha politických mládežníckych organizácií v procese politickej socializácie. In: *Mládež a spoločnosť*, 2010, roč. 16, č. 2.
- Vrábliková, K. 2009. Politická participácia a její determinanty v postkomunistických zemích. In: *Sociologický časopis/ Czech Sociological Review*, 2009, Vol. 45, No.5.

Elektronické zdroje

- Bodnárová, B. 2000. *Sociologický prieskum „ako využívajú voľný čas deti a mládež“*. [online] Bratislava : Rada mládeže Slovenska Agentúra sociálnych analýz „ASA“, 2000. s. 11. [cit. 7.2.2011] Dostupné na internete: <http://archiv.mladez.sk/buxus/docs/Sociologicky_prieskum.pdf>.
- Hooghe, M. – Stolle, D. – Stouthuysen, P. 2004. Head start in politics. The Recruitment Function of Youth Organizations of Political Parties in Belgium (Flanders). In: *Party Politics*, 2004, vol. 10, no. 2.
- Infostat. 2010. *Volby do NR SR 2010*. Počet a podiel platných hlasov odovzdaných pre politické strany. [cit. 10.3.2011] Dostupné na internete: <http://app.statistics.sk/nrsr_2010/sr/tab3.jsp?lang=sk>.
- Macháček, L. 2000. Združovanie mládeže v Slovenskej republike. In: Bodnárová, B. 2000. *Sociologický prieskum „ako využívajú voľný čas deti a mládež“*. [online]. Bratislava : Rada mládeže Slovenska Agentúra sociálnych analýz „ASA“. [cit. 7.2.2011] Dostupné na internete: <http://archiv.mladez.sk/buxus/docs/Sociologicky_prieskum.pdf>.
- Macháček, L. 2003. *Mládež participácia občianstvo demokracia*. Analýzy a metodiky rozvoja neformálneho vzdelávania. Ako získať schopnosti občianskej demokratickej participácie. [online]. Trnava-Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV, sekcia mládež, 2003. [cit. 14.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.spaeds.org/uploads/publikacie/L.Machacek,Mladez,participacia.pdf>>.
- Macháček, L. 2007. *Politická a občianska participácia vysokoškolákov na Slovensku*. [online]. Bratislava : Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže, 2007. [cit. 5.2.2011] Dostupné na internete:

- <http://www.vyskummladeze.sk/images/stories/iuventa/DAVM_014/DAVM_014_vysokoskolaci_2007.pdf>.
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. *Národná správa o politike mládeže v Slovenskej republike pre Radu Európy*, 2005. [cit. 2.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.iuventa.sk/files/documents/Publik%C3%A1cie/MI%C3%A1de%C5%BEen%C3%ADcka%20politika%20Eur%C3%B3pa/111-SpravaSL.pdf>>.
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2010. *Národná správa o štátnej politike vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike*, 2010. [cit.13.1.2011] Dostupné na internete: http://www.iuventa.sk/files/documents/legislativa/sprava_omladezi2010_final.pdf.
- Národná správa o participácii mládeže* 2006. [online] Bratislava : Iuventa, 2006. [cit. 6.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.rcm.sk/data/galleries/13/c_2006_iuventa_n%C3%A1rodn%C3%A1_spr%C3%A1va_o_particip%C3%A1cii_ml%C3%A1de%C2%BAe.pdf>.
- Piško, M. 2010. *Mladí už nebicyklujú. Sú len online*. [cit. 17.2.2011] Dostupné na internete: <<http://volby.sme.sk/c/5402763/mladi-uz-nebicykluju-su-len-online.html>>.
- Sedlák, R. 2009. *Mládežnícke politické organizácie – na čo slúžia a ako fungujú*. [cit. 13.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.politikon.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=3790&Itemid=3>.
- Štefančík, R. 2010. Mládežnícke organizácie na Slovensku a ich úloha pri rekrutácii politického personálu. In: Mihálik, J. – Podoláková, E. – Štefančík, R. 2010. *Prvovoliči a ich voličské správanie*. Výskum politickej participácie mladých ľudí: záverečná správa. [online]. Bratislava: Iuventa. [cit. 19.2.2011] Dostupné na internete: <<http://ff.ucm.sk/Slovensky/Katedry/politologia/doc/prvovolicici%20-%20za verecna%20sprava.pdf>>.
- Zelinka, A. 2010. *Mladých voličov lákajú Fico a Sulík*. [cit. 19.2.2011] Dostupné na internete: <http://spravy.pravda.sk/mladych-volicov-lakaju-fico-a-sulik-dul-sk_domace.asp?c=A100415_122801_sk_domace_p23>.

Anna Polačková (1987). *Magisterské štúdium v odbore politológia úspešne ukončila (2011) na Prešovskej univerzite v Prešove obhájením diplomovej práce: „Participácia mládeže na politickom živote v SR“. V súčasnosti pôsobí ako interná doktorandka na Katedre politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.*

Mgr. Anna Polačková
Prešovská univerzita v Prešove
Filozofická fakulta, Katedra politológie
Ul. 17. novembra č. 1
080 01 Prešov
Slovenská republika
E-mail: polackova.anna207@gmail.com